

Gemeente aansprakelijk voor ongeluk als gevolg van wortelopdruk

De gemeente Maarssen is door de rechtbank veroordeeld wegens dood door schuld. Aanleiding is een ongeluk in 2009 waarbij twee motorrijders om het leven kwamen. Hobbels in het wegdek als gevolg van worteldruk waren de oorzaak van het noodlottige ongeval.

Tekst Jilles van Zinderen | Beeld Ingimage

Wegbeheerders kunnen strafrechtelijk worden vervolgd voor verkeersongelukken als gevolg van slecht wegdek door wortelopdruk.

Op 31 maart 2009 reed een motorrijder met passagier in de gemeente Maarssen op de Nieuweweg, die kampte met hobbels als gevolg van ernstige wortelopdruk. Door de hobbels verloor de bestuurder de macht over het stuur en kwam de motor ten val. De bestuurder en passagier kwamen onder een tegemoet rijdende bedrijfswagen met oplegger. Beide jonge vrouwen overleefden het ongeval niet.

De wegbeheerder, de gemeente Maarssen, is in 2011 gefuseerd tot de gemeente Stichtse Vecht. Die gemeente is in december 2012 veroordeeld tot een boete van €22.500, waarvan €7.500 voorwaardelijk, wegens dood door schuld volgens artikel 307 van het Wetboek van Strafrecht. Waarom is de gemeente in dit geval veroordeeld tot deze boete? En wat betekent de uitspraak voor boombeheerders die met wortelopdruk te maken hebben?

Wat waren nu de relevante feiten in Maarssen? Dwars op de weg bevonden

zich, door opdrukkende boomwortels, over veertig meter lengte een vijftal hobbels. De maximaal toegestane snelheid ter plekke was 60 kilometer per uur. Bij die snelheid komt door de hobbels het voorwiel van de motor vrij van de weg en gaat de motor zich onvoorspelbaar gedragen.

Volstaan met verkeersbord

Al vanaf 2006 kwamen bij de gemeente meldingen binnen over de slechte staat van de weg. De gemeente heeft de weg meermaals visueel geïnspecteerd en volstaan met het plaatsen in 2007 van een verkeersbord met de melding: 'slecht wegdek'.

In 2008 bleken ook de bomen in slechte staat te verkeren. De geplande kap van de bomen ging echter niet door omdat er nog een vergunning van het waterschap nodig bleek, de behandelend ambtenaar ziek was en het broedseizoen

van nestelende vogels inmiddels weer was begonnen.

Op 1 maart 2009, bijna een maand vóór het dodelijke ongeval, ging een andere motorrijder op de weg onderuit. Er werd weer gecontroleerd, waarbij één hobbel als 'ernstig' en de rest als 'matig' werd gekwalificeerd. Opnieuw werden er geen andere (nood)maatregelen genomen.

De gemeente meende dat affrezen tot beschadiging van boomwortels zou leiden waardoor de bomen risicovol zouden kunnen worden. Van de laatste inspectie is geen rapport opgesteld.

Publieke taak

Strafrechtelijke veroordeling van lagere overheden komt niet vaak voor. Dit komt omdat lagere overheden een publieke taak uitoefenen, waardoor zij in veel gevallen immuun zijn voor strafrechtelijke vervolging. Dit is bepaald door de Hoge

Raad in de zogeheten Pikmeer-arresten.

Het moet dan wel gaan om typische bestuurshandelingen die niet geprivatiseerd kunnen worden. Zodra ook andere, niet-overheidspartijen de laakbare bestuurshandeling hadden kunnen uitvoeren, kan de lagere overheid toch vervolgd worden.

De strafrechter meende dat de gemeente niet immuun was voor vervolging, omdat ook andere partijen (nood)maatregelen hadden kunnen nemen om dit ongeval te voorkomen. Door geen andere maatregelen te nemen, heeft de gemeente volgens de rechter aanmerkelijk nalatig en onvoldoende zorgvuldig gehandeld en is dood door schuld bewezen geacht.

Dit is opvallend, want zowel wegonderhoud als het nemen van verkeersmaatregelen zijn in principe juist publieke taken. Volgens de rechtbank hadden echter ook derden kunnen besluiten om direct tijdelijke verkeersmaatregelen te nemen, zoals het plaatsen van een bord met 30 km, of een afzetting met een duidelijke waarschuwing bij de hobbels kunnen plaatsen.

Niet duidelijk is of derden op dezelfde manier hadden kunnen besluiten tot het egaliseren van de weg. De rechtbank spreekt daarom de gemeente op dit onderdeel vrij. De rechtbank vond het niet nodig om dit precies uit te zoeken, omdat de schuld al vastgesteld is met het nalaten van verkeersmaatregelen.

Zowel het openbaar ministerie als de gemeente zijn niet in hoger beroep tegen de uitspraak gegaan.

Boombeheerder

In deze zaak is de wegbeheerder strafrechtelijk vervolgd, niet de boombeheerder. De wegbeheerder is daarbij niet veroordeeld om de hobbels in de weg, maar om het nalaten van het nemen van maatregelen om het ongeval te voorkomen.

Gelet op de feiten van deze zaak had de boombeheerder niet strafrechtelijk

Crow-methode

Achteraf is komen vast te staan dat de controle van de hobbels ondeskundig en niet volgens de crow-methode is uitgevoerd. In ieder geval vier hobbels hadden als 'ernstig' gekwalificeerd moeten worden.

Bij de crow-methode wordt, bij het meten van oneffenheden veroorzaakt door boomwortelopdruk, de waterpas horizontaal bovenop de oneffenheid geplaatst, waarna op een afstand van 60 cm van die oneffenheid het grootste hoogteverschil moet worden gemeten met het wegdek. Hoewel deze meting in de regel bedoeld is om uit te voeren onderhoud te agenderen, geeft die meting wel een indicatie van de ernst van de situatie en de gevolgen daarvan voor de verkeersveiligheid. De gemeente heeft de waterpas bij de meting echter niet horizontaal op de hobbels geplaatst, maar een van de uiteinden op het wegdek laten steunen. Hierdoor werd een kleiner hoogteverschil gemeten dan volgens de voorgeschreven crow-methode zou zijn gemeten.

 www.tuinenlandschap.nl
Bekijk de uitspraak van de rechtbank

veroordeeld kunnen worden. Het behoorde immers niet tot diens takenpakket om maatregelen te nemen om het ongeval te voorkomen.

De zorgplicht van de boombeheerder betreft de veiligheid van de boom, die van de wegbeheerder de veiligheid van de weg. De wegbeheerder had in dit geval ook de middelen om maatregelen te nemen.

Natuurlijk kan een boombeheerder zijn ogen niet sluiten voor mogelijk ernstige risico's die een indirect gevolg kunnen zijn van worteldruk. Daarmee kan hij echter nog niet zomaar strafrechtelijk worden vervolgd en veroordeeld.

Na het ongeluk is op het betreffende deel van de weg tijdelijk een maximumsnelheid van 30 km per uur ingesteld en is een wegversmalling met dranghekken aangebracht. Na afronding van het politieonderzoek zijn de hobbels met een freesapparaat weggehaald en is het wegdek opnieuw geasfalteerd. In oktober 2009 zijn alle bomen langs de weg gerod. <

